

Työeläkelaitoksille

1.LISÄPÄIVÄ, 10 –TYÖSUHTEET JA TULEVAN AJAN LIITTÄMINEN

Työkyvyttömyyseläkkeessä ja yksilöllisessä varhaiseläkkeessä sekä vanhojen sääntöjen mukaisessa työttömyyseläkkeessä eläkkeeseen oikeuttavaksi ajaksi lasketaan myös aika eläketapahtumasta eläkeikään, jos edellytykset tulevan ajan huomioonottamisesta ovat olemassa. Tulevan ajan sisältävää eläkettä kutsutaan täysitehoiseksi eläkkeeksi.

1 Täysitehoisen eläkkeen edellytykset

Täysitehoisen eläkkeen ensimmäinen edellytys on, että henkilö on ennen eläketapahtumaa asunut Suomessa vähintään viisi vuotta. Tähän aikaan rinnastetaan asuminen tai työskentely EU- ja ETA-maissa ja muissa sosiaaliturvasopimusmaissa.

Toinen edellytys on, että henkilö on ollut vakuutettuna Suomessa vähintään 12 kuukautta eläketapahtumavuoden ja 10 sitä edeltäneen vuoden aikana. Tähän ei hyväksytä vakuutuskausia EU ja ETA –maissa eikä muissa sosiaaliturvamaissa.

Lisäksi edellytetään, että eläketapahtuma sattuu ansiotoiminnan kestäessä tai ainakin ennen kuin ansiotoiminnan päättymisestä on kulunut 360 päivää. Tätä jälkikarenssiaikaa pidentävät TEL:ssä luetellut etuuspäivät. Mm työttömyysetuuspäiviä otetaan huomioon enintään 500 päivää ja sairauspäivärahopäiviä enintään kolmen vuoden ajalta ennen eläketapahtumaa.

LEL:n ja TaEL:n mukaan työntekijällä on oikeus tulevan ajan palkkaan, jos hän on työkyvyttömyyden pääasiallisena syynä olevan sairauden, vian tai vamman saamista lähinnä edeltäneen 540 päivän aikana ansainnut LEL- tai TaEL-töissä vähintään LEL:n 7 §:n 1 momentissa mainitun 800 markan rajamäärän. Tätä 540 päivän aikaa jatkavat samat etuuspäivät, jotka jatkavat TEL-jälkikarenssiaikaa.

8.6.2001

2

Tulevan ajan oikeuden tutkiminen

Tulevan ajan oikeus tutkitaan joko eläketapahtumapäivänä, ensimmäisenä lisäpäivänä eli 501 työttömyyspäivärahopäivänä tai ensimmäisen 10 - työsuhteen alkamispäivänä.

1. lisäpäivänä

Työttömyysturvalain mukaan henkilölle, joka täyttää 57 vuotta ennen työttömyyspäivärahopäivien 500 päivän täyttymistä, maksetaan työttömyyspäivärahaa sen kuukauden loppuun, jolloin hän täyttää 60 vuotta. Henkilön tulevan ajan oikeus tutkitaan 501 työttömyyspäivärahopäivänä eli 1. lisäpäivänä.

Henkilöllä on oikeus tulevaan aikaan, jos hänen ansiotoimintansa päätymisen ja 1. lisäpäivän välillä on enintään 360 TEL:n 6 a §:n tarkoittama päivää. Sairauspäivärahopäivät eivät jatka tätä 1. lisäpäivän jälkikarenssiaikaa elleivät ne sisälly kolme vuotta ennen eläketapahtumaa olevaan ajanjaksoon. (LEL:n ja TaEL:n tulevan ajan palkan määräytyminen poikkeaa TEL:stä).

Jos henkilöllä on oikeus tulevaan aikaan 1. lisäpäivänä, oikeus säilyy eläketapahtumaan saakka.

10 -työsuhde

1.7.1998 – 31.12.1999 on ollut voimassa 55 vuotta täyttäneitä työtöntä koskeva tulevan ajan eläkkeen laskemista koskeva määräaikainen laki. Säännöksen mukaan oikeus tulevaan aikaan tutkitaan, kun työntekijä on työttömänä ollessaan ottanut vastaan enintään 10 kuukautta yhdenjaksoisesti jatkuneen työn (käytetään nimitystä 10-työsuhde). Vanhan 10-työsuhteen säännöksen soveltaminen kuitenkin edellyttää, että tulevan ajan oikeus on voimassa myös eläketapahtumahetkellä. Näin ollen vanhan 10-työsuhteen erillislaki edellytti tulevan ajan oikeuden tutkimista vielä eläketapahtumahetkelläkin.

Tämä työllistämisedellytysten parantamiseksi säädetty laki tuli pysyväksi 1.1.2000 alkaen. Lakia muutettiin osittain. Tuleva aika pysyy siinä työsuhteessa, jossa se on ollut voimassa ensimmäisen 10 – työsuhteen alkaessa. Tulevan ajan oikeutta ei tutkita enää eläketapahtumahetkellä. 1. lisäpäiväkään ei muuta tulevan ajan määräytymistä, vaikka se olisi 10 – työsuhteen jälkeen.

Uuden 10-työsuhteen säännöksen mukaan määräytyvän tulevan ajan oikeuden sammuttaa ainoastaan eläketapahtumahetkellä lasketun jälkikarenssin aikana päättynyt yli 10 kuukautta jatkunut työsuhde. Tuleva aika liitetään siihen.

8.6.2001

3

Tulevan ajan liittäminen

6 kk sääntö (normaali säännös)

Tuleva aika liitetään viimeiseen jälkikarensin aikana päättyneeseen vähintään kuusi kuukautta jatkuneeseen ansiorajamäärän ylittävään TEL- tai MEL –työsuhteeseen tai YEL/MYEL –yrittäjätoimintajaksoon tai tulevan ajan ansiorajan ylittäviin LEL- tai TaEL-ansioihin. Jos jälkikarensin aikana ei ole ollut yhtään tällaista vähintään kuusi kuukautta jatkunutta ansiotoimintajaksoa tai LEL:n/TaEL:n tulevan ajan ansiorajan ylittäviä ansioita, tuleva aika liitetään jälkikarenssiaikana olleeseen vanhimpaan ansiotoimintajaksoon.

1. lisäpäivän sääntö

Se työsuhde, johon tuleva aika liitetään, etsitään ”1. lisäpäivän jälkikarenssiajalta” 6 kk säännön mukaisesti ottaen huomioon uimissäännöksen. Sairauspäivärahapäivät jatkavat tätä 1. lisäpäivän jälkikarenssiaikaa ainoastaan silloin, jos ne sisältyvät ennen eläketapahtumaa olleeseen kolmen vuoden jaksoon.

1. lisäpäivänä voimassa ollut tulevan ajan oikeus säilyttää oikeuden täysitehoiseen eläkkeeseen eläketapahtumaan saakka. Se työsuhde, johon tuleva aika liitetään muuttuu vain silloin, jos henkilöllä on ollut eläketapahtumahetkellä lasketun jälkikarensin aikana vähintään kuusi kuukautta jatkunut ansiotoimintajakso, joka ei ole 10 –työsuhde. Tuleva aika liitetään tähän työsuhteeseen. Työsuhteen, joka sammuttaa aikaisemmasta ansiotoiminnasta 1. lisäpäivänä voimassa olleen tulevan ajan oikeuden, on yleensä pitänyt jatkua yli 10 kuukautta. 10-työsuhdetta koskevat säännökset suojaavat 1. lisäpäivän jälkeenkin 10-työsuhdetta, mistä syystä siihen ei liitetä tulevaa aikaa.

Vanha 10 –työsuhteen sääntö

1.7.1998 – 31.12.1999 on ollut voimassa 55 vuotta täyttäneitä työtöntä koskeva tulevan ajan eläkkeen laskemista koskeva määräaikainen laki. Lain tarkoituksena on säilyttää työntekijällä ollut työttömyyttä edeltäneen ansiotason mukainen eläketurva myös silloin, kun työntekijä on työttömänä ollessaan ottanut vastaan enintään 10 kuukautta yhdenjaksoisesti jatkuneen työn. Tulevaa aikaa ei liitetä tähän enintään 10 kuukautta jatkuneeseen työsuhteeseen, vaan **työttömyyttä välittömästi edeltäneeseen ansiotoimintaan, jos**

- henkilöllä oli tulevan ajan oikeus olemassa jostain ansiotoiminnasta uuden, enintään 10 kuukauden työsuhteen alkaessa,
- henkilö oli vähintään 55-vuotias uuden, enintään 10 kuukauden työsuhteen alkaessa

8.6.2001

- henkilö oli 1.1.1998 jälkeen työttömänä työnhakijana vähintään 30 päivää ennen 10-työsuhteen alkamista ja
- 10-työsuhde päättyi 30.6.1998 jälkeen ja alkoi viimeistään 31.12.1999

10-työsuhteita voi olla useita, jopa päivästä päivään jatkuvia.

Jos työsuhde kuitenkin jatkuu yli 10 kuukautta, siirtyy tulevan ajan oikeus aikaisemmasta ansiotoiminnasta tähän työsuhteeseen.

Tämän vanhan 10-työsuhteen säännöksen soveltaminen edellyttää, että **tulevan ajan oikeus on voimassa myös eläketapahtumahetkellä**. Jos tulevan ajan oikeus oli voimassa aikaisemmasta työ- tai virkasuhteesta taikka yrittäjätoiminnasta tilapäisen työ- tai virkasuhteen alkaessa, mutta se ei ole enää voimassa eläketapahtumahetkellä, vanhaa 10-työsuhteen erillislakia ei noudateta. Silloin noudatetaan normeja tulevan ajan säännöksiä.

Vanhaa 10-työsuhdetta ei oteta huomioon jälkikarenssiaikaa laskettaessa. Näin ollen jälkikarenssiaika pitenee erillislain soveltamispiiriin tulevien työsuhdeaikojen verran.

Uusi 10 -työsuhteen sääntö 1.1.2000 alkaen

Edellä kerrottu työllistämisedellytysten parantamiseksi säädetty laki muutettiin pysyväksi 1.1.2000 alkaen. Lain soveltamisen edellytykset poikkeavat vanhan 10-työsuhteen edellytyksistä vain osittain.

1.1.2000 alkaen tulevan ajan oikeus tutkitaan ja määritellään ensimmäisen 10 - työsuhteen alussa. Jos tulevan ajan oikeus on silloin voimassa aikaisemmasta ansiotoiminnasta, sitä ei voi menettää myöhempien tapahtumien perusteella. Tuleva aika lasketaan sen ansiotoiminnan perusteella, josta oli tulevan ajan oikeus **ensimmäisen** tällaisen enintään 10 kuukautta yhdenjaksoisesti jatkuneen työsuhteen alkaessa

Tulevan ajan oikeus pysyy siinä ansiotoiminnassa, eikä sen määräytymistä muuta uudet, enintään 10 kuukautta yhdenjaksoisesti jatkuneet työsuhteet tai 1. lisäpäivä. Myöskään työttömyyspäivärahan "nollaus" ei vaikuta tulevan ajan oikeuteen. Näin ollen tulevan ajan oikeutta ei tutkita enää eläketapahtumahetkellä.

Tätä lakia sovelletaan jos eläketapahtuma on sattunut 1.1.2000 tai sen jälkeen jos

- henkilö on vähintään 55-vuotias enintään 10 kuukauden työsuhteen alkaessa,
- henkilö on 1.1.1998 jälkeen ollut työttömänä työnhakijana vähintään 30 päivää ennen 10-työsuhteen alkamista,

8.6.2001

- henkilöllä on tulevan ajan oikeus olemassa jostakin ansiotoiminnasta ensimmäisen 10 -työsuhteen alkaessa ja
- 10 -työsuhde päättyy 30.6.1998 jälkeen.

10 -työsuhteen perusteella määritelty tulevan ajan oikeus siirtyy aikaisemmasta ansiotoiminnasta ainoastaan silloin, jos henkilöllä on eläketapahtumahetkellä lasketun jälkikarenssin aikana päättynyt yli 10 kuukautta jatkunut työsuhde, johon tuleva aika voidaan liittää.

LIITTEET

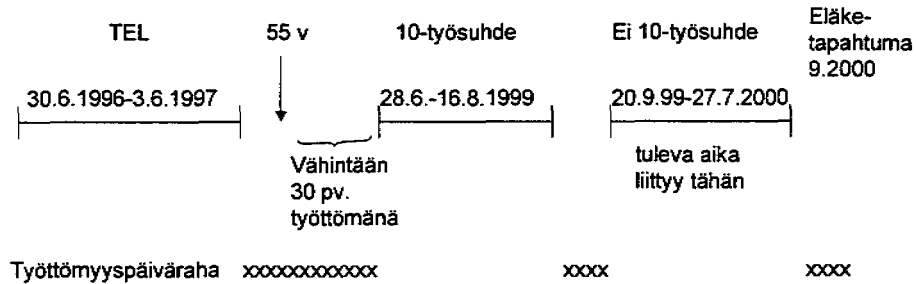
4 esimerkkiä 10-työsuhteen soveltamisesta

Jakelu

A-yleiskirnejakelu

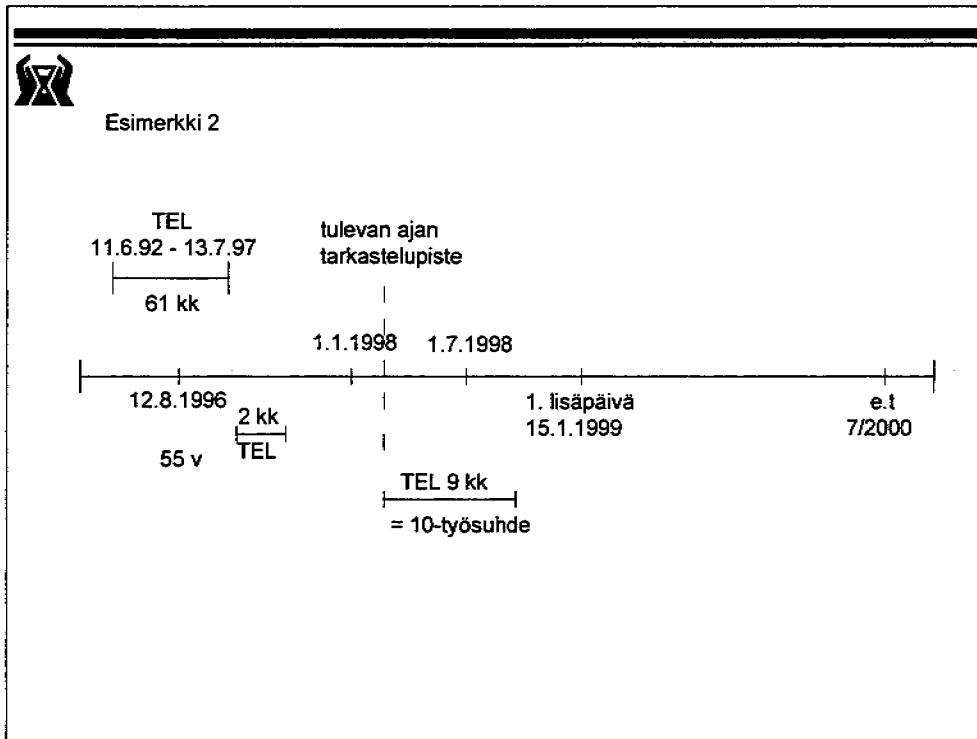

Esimerkki 1

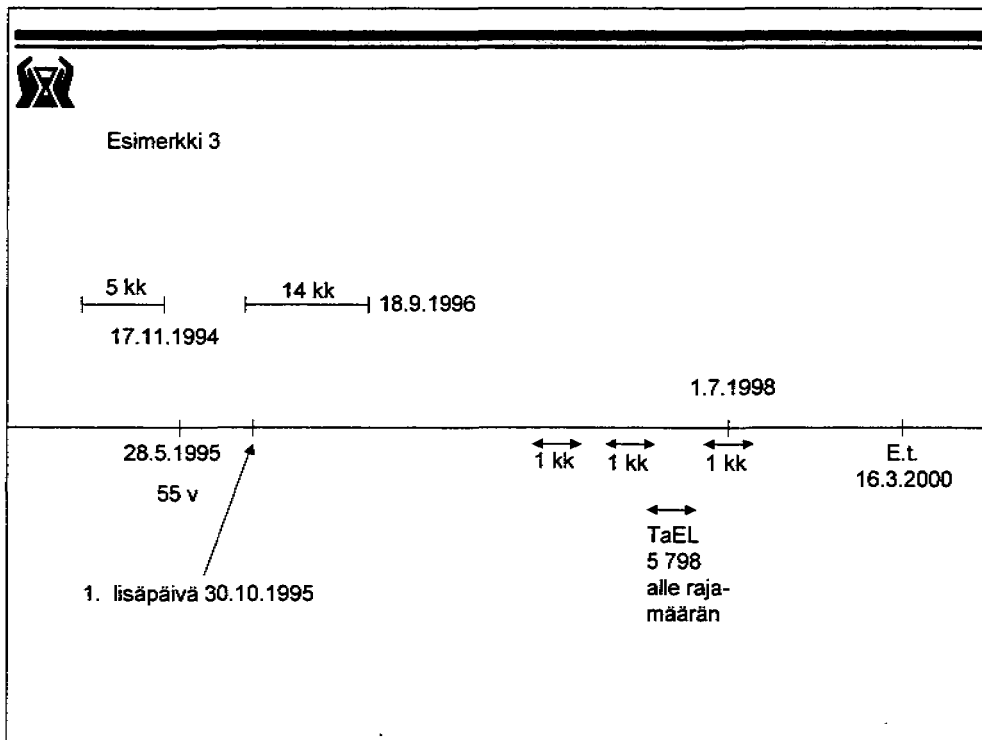
Esimerkissä tulevan ajan oikeus on tutkittu 28.6.1999 alkaneen 10-työsuhteen alussa. Tuleva aika on silloin voimassa 3.6.1997 päättyneestä työsuhteesta. Työntekijällä on kuitenkin ollut eläketapahtumahetkellä tulevan ajan oikeus 27.7.2000 päättyneestä työsuhteesta, joka on jatkunut yli 10 kuukautta. Tuleva-aika lasketaan tämän työsuhteen perusteella.

Tulevan ajan oikeus tutkitaan ja määritellään 10-työsuhteen alussa. Jos tulevan ajan oikeus on silloin voimassa aikaisemmasta työsuhteesta, tulevan ajan oikeutta ei voi menettää myöhempien tapahtumien seurauksena. Tulevan ajan oikeus on syntynyt ensimmäisen tällaisen, enintään 10 kuukautta jatkuneen työsuhteen (10-työsuhteen) perusteella. Tuleva aika liitetään myöhempään työsuhteeseen, jos työsuhde on päättynyt jälkikarensin aikana ja se on jatkunut yli 10 kuukautta.

Työntekijällä on tulevan ajan oikeus voimassa 13.7.97 päättyneestä työsuhteesta 10- työsuhteen alkaessa. 1. lisäpäivä ei muuta 10- työsuhteen jälkeen tätä tilannetta.

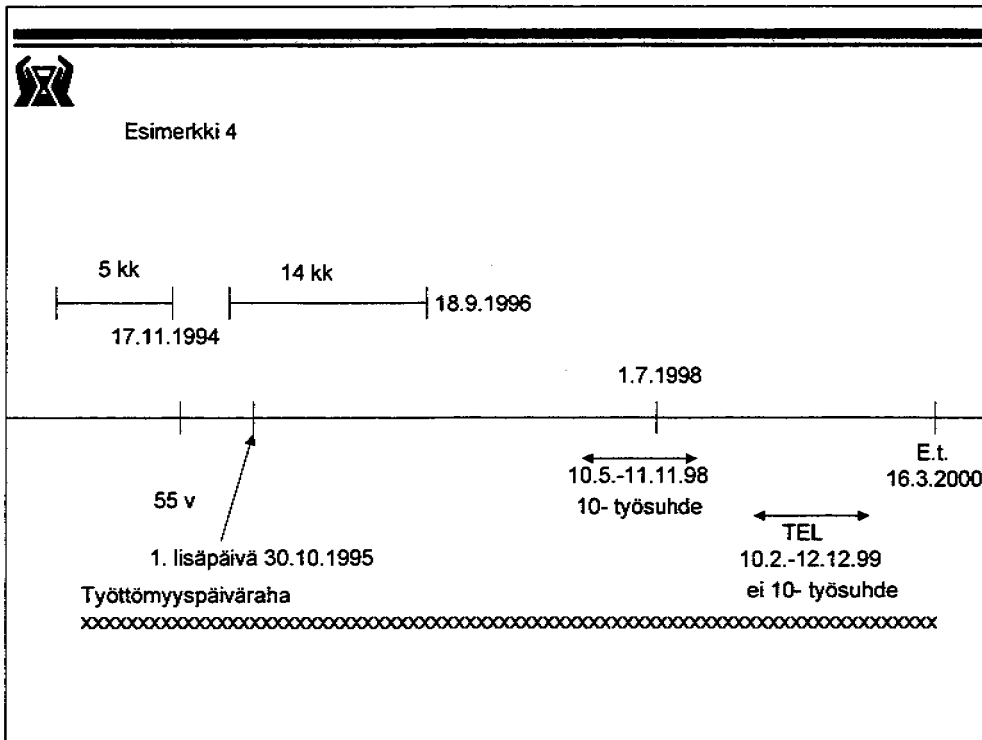
Tuleva aika määritellään ensimmäisen, 10- työsuhteen alussa. Jos tulevan ajan oikeus on silloin voimassa aikaisemmasta ansiotoimesta, se pysyy siinä ansiotoiminnassa. Vaikka 1. lisäpäivä olisi 10- työsuhteen jälkeen ja tulevan ajan oikeus näyttäisi liittyvän johonkin muuhun työsuhteeseen 1. lisäpäivänä, tulevan ajan oikeutta ei tutkita uudelleen.

Työntekijällä on 1. lisäpäivänä tulevan ajan oikeus 17.11.94 päättyneestä työsuhteesta. 1. lisäpäivänä voimassa ollut tulevan ajan oikeus ei sammu 14 kk jatkuneen 18.9.96 päättyneen työsuhteen perusteella, koska työsuhteesta ei ole tulevan ajan oikeutta eläketapahtumahetkellä. Tuleva aika liitetään 17.11.94 päättyneeseen TEL:n 1. lisäpäivän perusteella.

Jos henkilöllä ei ole ollut yhtään 10 –työsuhdetta ennen 1. lisäpäivää ja hänellä on oikeus tulevaan aikaan 1.lisäpäivänä, tulevan ajan oikeus pysyy tässä työsuhteessa ellei henkilöllä ole työsuhdetta, joka on päättynyt eläketapahtumahetkellä lasketun jälkikarenssin aikana, joka on jatkunut yli 10 kuukautta ja johon tuleva aika voidaan liittää. Tulevaa aikaa ei tällaisessa tapauksessa sammuta yli 10 kuukautta jatkunut TEL-työsuhde, jonka perusteella ei enää eläketapahtumahetkellä voida ottaa huomioon tulevaa aikaa. Myöskään 10 –työsuhteet eivät lisäpäivien jälkeen muuta tulevan ajan määräytymistä.

10 –työsuhdetta koskevat säännökset suojaavat 1.lisäpäivän jälkeenkin enintään 10 kuukautta jatkunutta työsuhdetta, mistä syystä siihen ei voi liittää tulevaa aikaa.

Esimerkissä tuleva-aika liitetään 12.12.99 päättyneeseen TEL-työsuhteeseen, koska sen perusteella on oikeus tulevaan aikaan eläketapahtumahetkellä.

1. lisäpäivänä oikeus tulevaan aikaan 17.11.94 päättyneestä TEL-työsuhteesta. 18.9.96 päättynyt työsuhde ei sammuta 1. lisäpäivän tulevan ajan oikeutta koska sen perusteella ei ole oikeutta tulevaan aikaan eläketapahtumahetkellä. Erillislaki kuitenkin suojaa 10-työsuhdetta, mistä syystä siihen ei liitetä tulevaa aikaa. 1. lisäpäivän jälkeen ollut jälkikarenssiaikana päättynyt yli 10 kuukautta jatkunut työsuhde sammuttaa 1. lisäpäivän tulevan ajan oikeuden, koska tuleva aika liitetään siihen.